

Sterk Werk | De zoektocht naar een haalbare job wanneer je zorgt voor een kind met autisme

Waarom we deze podcastreeks met de wereld willen delen?

Omdat het hoog tijd is om de negatieve beeldvorming van mensen die langdurig werkzoekend zijn te doorprikken. Omdat de focus moet verschuiven van 'eigen schuld, dikke bult' naar de structurele problemen die onze arbeidsmarkt zo afstandelijk maken voor mensen in maatschappelijk kwetsbare posities. Zij krijgen veel te weinig kansen op een duurzame tewerkstelling. Er heerst met andere woorden jobkansarmoede en dat moeten we bespreekbaar maken.

Bijdragen op maat van je gezin

In deze tiende aflevering staat het verhaal van **Hind** (43) centraal. Ze kwam acht jaar geleden met haar gezin naar België vanuit Italië. Haar man is als vrachtwagenchauffeur vrijwel elke dag op de baan, waardoor de zorg voor de kinderen volledig op de schouders van Hind terecht komt. Een van de kinderen heeft autisme en adhd, wat uiteraard voor extra uitdagingen zorgt en een hoge nood om ten allen tijden beschikbaar te zijn wanneer er bijvoorbeeld een crisis uitbreekt op school.

Vanuit een diep verlangen om bij te dragen én vanuit de angst dat “écht werk” niet te combineren zou zijn met de realiteit van haar gezin, ging Hind op zoek naar vrijwilligerswerk in Willebroek. Ze draait twee dagen per week mee in de sociale kruidenier, maar vond dat zelf nog niet genoeg. Via SAAMO kwam ze zo terecht in de wijkonderneming de Werkplek, waar ze het naaiatelier trekt en haar passie voor recyclen de vrije loop kan laten. Aan ondernemerschap geen gebrek, met andere woorden!

Voor Open vld-politicus **Steven Coenegrachts** zouden ook reguliere werkgevers iemand als Hind moeten kunnen omarmen én de nodige flexibiliteit moeten kunnen bieden om alles te laten vallen wanneer de zorg voor haar zoontje roept. Zowel in de wetgeving als in de hoofden van werkgevers moet hiervoor wel nog het een en het ander verschuiven.

Directeur van SAAMO Provincie Antwerpen **Ben Van Havere** verdedigt vurig het model Buurten Zonder Langdurige Werkloosheid (BZLW) en onderstreept dubbel en dik waarom het de nodige politieke en financiële steun verdient. Hij roept ook op om resoluut vanuit vertrouwen te kijken naar mensen in maatschappelijk kwetsbare posities en op een goede manier in hen te investeren zodat ze effectief kansen krijgen om drempels te overwinnen.

Meer weten over Sterk Werk?

Extra duiding bij de projecten vind je hier: [Sterk Werk - SAAMO](#)

Voor een overzicht van de podcast kan je hier terecht: www.samvzw.be/sterkwerkpodcast

Transcriptie aflevering 10: De zoektocht naar een haalbare job wanneer je zorgt voor een kind met autisme

Fijn dat je luistert naar Sterk Werk, de podcast die jobkansarmoede bespreekbaar maakt en de negatieve beeldvorming rond langdurige werkloosheid doorprijkt.

Lynn

Welkom in een nieuwe Sterk Werk, deze keer vanuit het Aromagebouw in Brussel. Laat ons beginnen met een voorstellingsrondje. Wie zit er aan tafel?

Hind

Ik ben Hind, ik ben 43 jaar en ik werk in het naaiatelier.

Ben

Ik ben Ben Van Havere. Ik ben directeur bij SAAMO Provincie Antwerpen en ik heb vandaar het geluk om heel nauw samen te kunnen werken met het werkatelier en de collega's die daar werken.

Steven

En ik ben Steven Coenegrachts. Ik zit in het Vlaams Parlement op dit moment en ik ben opvolger in de commissie Economie, waar we onder andere over sociaal werk praten.

Lynn

Dank je wel. Hind, ik kom terug bij jou. Neem ons eens mee in jouw verhaal.

Hind

Ik heb drie kinderen en ik woon al acht jaar in België. Mijn man is vrachtwagenchauffeur. Ik werk al twee jaar in het naaiatelier.

Lynn

En hoe ben je daar beland?

Hind

Twee jaar geleden zocht ik iemand om mij te helpen met mijn kind, want ik heb een kind met autisme en ADHD. Ik had iemand nodig om mij te helpen. Wat moest ik doen? Waar moest ik naartoe gaan? SAAMO zat in Willebroek. Ik ben er naartoe gegaan om te vragen wat ik moest doen. En daar hoorde ik van het naaiatelier.

Lynn

En wat doe je daar precies?

Hind

We recyclen oude kleren. We maken zakken, schorten, verschillende dingen. En we doen ook herstellingen voor mensen.

Lynn

En je leert ook aan andere vrouwen hoe ze moeten naaien?

Hind

Ja, we werken op dinsdag en donderdag voor ons project. Op dinsdag en donderdag hebben we ook 2 uur voor vrouwen die graag willen leren naaien. We willen ook werken in de fabriek van naaien, maar we hebben geen idee over de naaimachine of hoe we dat kunnen doen.

Lynn

Wat doet het met jou om daar te werken?

Hind

Het is voor mij echt een mooi initiatief in mijn leven. Want mijn plan was om te gaan werken vanaf dat mijn kinderen naar het eerste leerjaar gingen. Maar door mijn situatie kon dat niet. Het was moeilijk. Mijn idee was dan om vrijwilligerswerk te zoeken. Ik heb dat gevonden in de sociale kruidenier. Dat is op woensdag en vrijdag, maar ik vond dat niet genoeg. Want ik heb veel stress en ik moest nog iets vinden om te doen. Plus: dat is niet mijn domein. Mijn domein is naaien.

Toen kwam de idee van SAAMO voor een naaiatelier. En dat was anders, want daar doe ik wat ik wil, samen met verschillende vrouwen en verschillende nationaliteiten. Wat ik ook leuk vind in ons atelier is dat we Nederlands leren. Er zijn een paar vrouwen die geen Nederlands kunnen, maar door daar te werken, kunnen ze ondertussen al een stukje van een zin zeggen. We hebben ook een schoolbord in ons naaiatelier.

Lynn

Hoe klinkt dat als je dat zo hoort? Een naaiatelier waar vrouwen samenkomen, waar ze het leren, waar ze ook ineens de taal leren, waar ze mogelijk kunnen worden klaargestoomd om dan in een grotere naaiatelier te gaan werken, bijvoorbeeld?

Steven

Het is een heel mooie getuigenis, die ook aantoont hoe emancipatorisch het is om te gaan werken, en Nederlands te leren, ook aan elkaar te leren. En niet alleen het Nederlands, maar ook de kunst van het naaien, en van het bedienen van de machines door te geven aan anderen die dan op die manier ook weer een beetje economische houvast kunnen verdienen, of een plek in die samenleving die toch heel vaak ook rond dat werk draait. Ik vind het een heel mooi verhaal.

Lynn

Op dit moment is dat nog helemaal als vrijwilligerswerk. Er is niet echt een kader. Maar misschien is het fijn om eens naar het model te kijken dat erachter zit. Daarvoor ga ik graag eens naar Ben, die daar wel wat over te vertellen heeft.

Ben

Het model komt overgewaaid uit Frankrijk. In Frankrijk zijn er intussen al een veertigtal Buurten Zonder Langdurige Werkloosheid. Wat betekent dat? Dat is eigenlijk een plaats waar iedere langdurige werkloze naartoe kan komen en zeggen: 'Ik wil iets bijdragen'. En dan wordt er gekeken: wat kan een job op maat zijn voor jou? Mensen die daar binnenkomen krijgen een contract onbepaalde duur, omdat het belangrijk is. Mensen die werkzekerheid hebben, mensen die er een volwaardig inkomen uit krijgen, kunnen een leven opbouwen zoals het moet. Die kunnen een huis huren, die kunnen hun kinderen laten studeren, die hebben een stuk rust, mentale rust, die nodig is om vooruit te komen. Vandaar is het contract onbepaalde duur heel belangrijk.

En eigenlijk vertrekt het vanuit drie principes.

Het eerste principe is: er is heel veel werk. Er zijn heel veel dingen die een samenleving nodig heeft, die op dit ogenblik economisch niet rendabel zijn. Dat kan in de recyclage zijn, zoals Hind zei: wegwerpstoffen hergebruiken om zakken te maken, om van alles mee te doen. We hebben een voorbeeld bezocht in Mauléon, een klein dorpje vlak bij Nantes. En daar was men met hout aan het werken, met afgedankte ramen. Recyclages dus die zo arbeidsintensief is, dat ze in het normale economische circuit niet kunnen plaats vinden. Dus er is werk genoeg, dat is het eerste principe.

Het tweede principe is: er zijn massaal veel talenten. Iedereen kan werken. Iedereen heeft een talent dat zou kunnen benut worden om iets te doen, hetzij in een schrijnwerkerij, hetzij in een naaiatelier.

En het derde is: er is geld genoeg. Want op dit ogenblik slorpen de werkloosheidsuitkeringen heel veel geld op. De andere uitkeringen ook. En eigenlijk zijn dit activiteiten die zouden moeten kunnen toegevoegd worden, en waar een volwaardig loon zou moeten kunnen betaald worden, waardoor iedereen kan genieten van wat je daarnet terecht benoemde: de emancipatorische kracht van werken.

Steven

Ja, ik denk dat ik het er voor een groot stuk mee eens ben. Ik merk ook heel vaak dat onze wetgeving voor dat soort initiatieven in de weg staat. Onder andere bijvoorbeeld de arbeidswetgeving die zegt: je moet minstens drie uur per dag werken. Waarom hebben wij dat soort regels eigenlijk nog? Waarom moet je om aan een volwaardig arbeidscontract te beginnen verplicht een derde van die 38 uur per week presteren? Als dat niet de vraag is van degene die graag wil werken, en het is niet de vraag van de werkgever: wat hebben wij daar eigenlijk mee te maken? Laat dat dan gewoon gebeuren.

Ik denk ook dat wij veel te rigide kijken naar het systeem van: ik heb een uitkering of ik werk. Waarom zou je niet een deel kunnen presteren als werkende en een deel bijgevoeld zien worden in die werkloosheidsuitkering of een ander statuut? Ik denk dat we daar veel te sterk kijken in een arbeidsmarkt die alle mensen nodig heeft. Je hebt het systeem van Individueel Maatwerk, maar je hebt ook dit systeem, heel specifiek rond recyclage en duurzaamheid. Elk bedrijf is vandaag op zoek naar: wat doe ik met de reststromen? Hoe vang ik het gebruikte materiaal terug op om in mijn cyclus terug te gebruiken of in mijn verwerkingsproces te gebruiken? Ja, daar zijn arbeidsuren inderdaad een van de grootste kosten. Maar vooral: je hebt die mensen vandaag niet, de handjes en de voetjes, je vindt ze heel moeilijk. Dus laat iedereen maar komen die zegt: 'Dit is het aantal uur per week dat ik haalbaar acht om mij in te schakelen om te werken'.

Lynn

Ja, Hind, want door de zorg en de ondersteuning van jouw zoontje, is het voor jou natuurlijk helemaal niet makkelijk om zomaar ergens betaald te gaan werken, want als er iets is, moet je er kunnen zijn.

Hind

Ja, voilà, want dat moet altijd kunnen. Is er een probleem of een crisis of zo, dan belt de school mij, en moet ik snel kunnen weggaan. Daarom was ik bang om echt werk te zoeken. Maar in het naaiatelier of bij de sociale kruidenier, kan ik elk moment naar huis gaan, zonder probleem. Ik moet gewoon zeggen: ik vertrek.

Lynn

De kracht van het feit dat het vrijwilligerswerk is, is dan dat je kan zeggen: 'Er is iets met mijn kindje' en niemand vindt het vreemd dat je dan gewoon vertrekt. Dat soort scenario's is in

een reguliere arbeidsmarkt niet zo evident: dat iemand gewoon eender wanneer alles kan laten vallen en verdwijnen.

Steven

Ja, we zeggen dat wel, maar in het reguliere arbeidscircuit is het ook heel normaal dat mensen brandweerman zijn, bijvoorbeeld, en ook oproepbaar zijn van op hun werkplaats als het brandt. De vrijwillige brandweer zijn allemaal mensen die in het normale arbeidscircuit actief zijn en die met hun werkgever één of andere afspraak gemaakt krijgen die dat toch toelaat. Het hangt dus ook een beetje van die werkgever af, als we heel eerlijk zijn. Ook die heeft een verantwoordelijkheid, denk ik. En ook die wordt door de situatie op de arbeidsmarkt gedwongen om veel meer open te staan voor dit soort afspraken met personeelsleden.

Lynn

Ik kan me toch niet ontdoen van het idee dat dat vooral geldt voor een bepaald segment van arbeidskrachten: mensen die ook in staat zijn om dat te bemiddelen. Want niet zomaar iedereen kan tegen de werkgever zeggen: 'Dit heb ik nodig'. Of meer de hoogopgeleide profielen misschien? Hier kijken we naar een segment van mensen op de arbeidsmarkt die vaak al jarenlang niet meer aan het werk zijn.

Ben

Ik volg wel wat je zegt. Sociaal verlof is ook een stelsel om toe te staan dat iemand tijdelijk van de arbeidsvloer kan verdwijnen om zijn kind op te vangen. Alleen is dat heel beperkt. En in de situatie zoals Hind meemaakt met haar kindje is die beperking misschien al te groot. Dan denk ik dat er inderdaad regelgevende kaders nodig zijn die het ook voor privéwerkgevers mogelijk maakt dat mensen daar flexibel mee kunnen omgaan. Want ik heb het geluk Hind al lang te kennen en ik zie wat een potentieel Hind heeft. Ik vind het ongelooflijk hoe zij in het naaiatelier verantwoordelijkheid draagt, dingen doorgeeft. En als we over recyclage beginnen dan straalt Hind, want dat is haar passie. Dan zie je dat dat een passie is die heel vaak onderschat en onderbenut is. Ik denk dat we mensen zoals Hind nodig hebben om veel op te zetten. Het is zo'n massa arbeidskrachten die zo verloren gaat. Zo jammer.

Lynn

Ik zie jou heel breed glimlachen.

Hind

Ja, Kathleen zegt altijd dat ik de trekker ben van het naaiatelier. Ik zorg dat alles in orde is. Ik zoek mee oude kleren. Ik teken mee de modellen. Ik zorg er ook voor dat mijn naaiatelier -ik zeg altijd mijn atelier, mijn plaats- proper en in orde is.

Lynn

Ik kijk graag eens naar jou. Je wordt er een beetje ingeworpen, maar ik ben benieuwd of je wat je nu al gehoord hebt, ziet als een model waar we als politiek achter moeten staan en mee laten opschalen?

Steven

Ik denk dat het model vooral is: laat ieder zijn ding doen. Laat daar ook de ruimte voor. Laat ieder zijn plaats zoeken op de arbeidsmarkt, of een plaats in de maatschappij. En probeer dat ook niet allemaal te reglementeren. Want als het hier gaat over die zorgstelsels bijvoorbeeld: ik ben het daarmee eens. Ook dat is zo'n nul of één situatie. Je bent ofwel aan het zorgen, palliatief verlos of voor een kind of voor maakt niet uit wie. Ofwel ben je aan het werken. Alsof je niet kan werken en voor je ouders kan zorgen, bijvoorbeeld, om het dan niet over een kind te hebben. Dat zijn geen nul of één situaties. Dat zou door elkaar heen gevlochten moeten kunnen worden.

Ik blijf ook wel zeggen -ik geloof dat ook- dat hoe meer krapte er is op die arbeidsmarkt, hoe meer je werkgevers ook wel zover gaat krijgen om te zeggen: 'Ja, goed, als je dan maar drie uur op een dag komt of twee uur op een dag: die heb ik toch alweer binnen en er wordt hier toch weer gepresteerd'. Die openheid bij werkgevers, die er te weinig geweest is in het verleden, dat mogen we gerust hardop zeggen, verandert gewoon door de economische noodzaak en het gebrek aan arbeidskrachten. Die verandert, en ten goede ook. Maar daar hebben we als politiek nog wel een verantwoordelijkheid in te nemen om te zorgen dat ons regelgevend kader daar de ruimte voor laat.

Lynn

De doelgroep waar ze bijvoorbeeld in Willebroek mee werken: de afstand is best nog groot. Je hebt bijvoorbeeld ex-gedetineerde mensen met een verslavingsproblematiek, mensen die het Nederlands nog niet machtig zijn, die door alle eisen die op de reguliere arbeidsmarkt worden gesteld niet zomaar die sprong zouden kunnen maken, zelfs als werkgevers zouden zeggen: twee uur is ook oké.

Steven

Nee, nee, soms heb je ook een toeleiding nodig of organisaties die voor die toeleiding kunnen zorgen of waar je eerst je plek kan vinden vooraleer je een stap verder doet. En daar denk ik dat organisaties als die van SAAMO en andere absoluut een verworven plaats hebben in het ecosysteem, om het zo te noemen.

Lynn

Ben, als je als directeur eens gewoon luidop mocht dromen: hoe zie je dat voor SAAMO?

Ben

Ik denk dat er meer plaatsen moeten komen waar mensen die vlotte toegang kunnen krijgen, enerzijds. Anderzijds wil ik jou zeggen: stelsels zouden moeten gecombineerd worden. Het feit dat dit op dit ogenblik moet met een vrijwilligersvergoeding is eigenlijk wraakroepend. Want als ik in De Werkplek rondloop, dan ben ik betaalde directeur, collega's betaalde

opbouwwerkers en wij verdienen op dat moment een volwaardig inkomen. Al goed! Maar de mensen die er werken, die werken aan vier euro als vrijwilligersvergoeding. Dat is zo'n contrast, terwijl de job die Hind doet absoluut niet minderwaardig is aan de job die andere mensen doen. In die zin pleit ik wel voor meer van onze plekken. Maar even goed ook voor een volwaardig systeem, waarbij mensen voor de uren die ze werken, ook in een werkplek als de onze, die al laagdrempelig is, toch een volwaardig inkomen kunnen krijgen. Waardoor ze een contract kunnen voorleggen als ze morgen een appartement moeten gaan huren. Ook al is dat een contract van acht uur, waardoor je kunt tonen: 'Kijk, een contract van onbepaalde duur. Ik ga hier zoveel dagen per week of per maand werken'. Dit helpt in het opbouwen van een volwaardig leven. Dus in die zin is dit wel een pleidooi om wat regelgeving te starten, om dit ook financieel mogelijk te maken.

Steven

Ja, want als je dan in dit geval werkt zonder die vrijwilligerssystemen, dan zou je met die paar uur per week werken waarschijnlijk een aantal sociale voordelen verliezen, werkloosheidsuitkeringen verliezen, of zelfs een sociaal statuut over het gebruik van het openbaar vervoer en zo. Waarom zouden we dat allemaal doen?

Lynn

Hind, jij hebt geen uitkeringen, hé? Je hebt geen vervangingsinkomen. Er zijn er wel in De Werkplek die vanuit werkloosheid of vanuit invaliditeit of vanuit... .

Steven

Er zijn er ook heel veel die in de categorie inactieven vallen. Dat zijn er heel, heel veel. Mijn ex-schoonmoeder was ook zo iemand. Zij was hoogopgeleid -masterdiploma- maar thuisgebleven voor de kinderen en daarna vrijwilligerswerk gaan doen. Een beetje hetzelfde systeem.

Maar in sommige gezinnen kom je dan wel tot dat ene inkomen dat er wel is, maar dat niet hoog genoeg is en daardoor heb je dan wel recht op ofwel een toeslag ofwel een busabonnement, de sociale voordelen die er gelukkig maar zijn en die er ook terecht zijn. Maar dan kan het niet de bedoeling zijn dat als de partner dan acht uur per week of minder gaat werken, dat je opeens zegt: 'Ja, nu wordt het busabonnement tien keer duurder, of wordt de kinderopvang twintig keer duurder'. Allez, daar gaan we er niet mee geraken. Daarom pleit ik voor: je mag niet kijken naar die nul of die één situatie. Het is niet of werken of een uitkering of werken of inactief zijn. Je moet daar ergens een vervlochtenheid in krijgen die je niet fiscaal en niet sociaal mag afstraffen.

Lynn

Het concept van progressieve tewerkstelling bestaat eigenlijk al vanuit invaliditeit. Dan kan je één uurtje gaan werken. Als dat lukt: twee uurtjes, drie uurtjes. Dus het kan. Dan is onze vraag ook: waarom kan het dan alleen voor die ene groep en niet voor nog andere stelsels?

Steven

Ja, en toch hebben we ook niet dat we zo'n geweldige ervaringen met het systeem en de invaliditeit. Maar goed, dat heeft de mindshift misschien al een beetje een eerste stap vooruitgezet in de richting die we nodig hebben. Maar ook daar denk ik: invaliditeit is nog een heel andere categorie. Daar zitten we ook nog met die adviserend geneesheren. En hoeveel uur mag je dan werken? Dat moet je allemaal gaan vragen aan een dokter. En dan moet dat gedubbelcheckt worden door een andere dokter, enzovoorts enzoverder. Dat is misschien ook allemaal wat stigmatiserend. Ook daar moeten we opnieuw naar kijken. Maar je hebt gelijk: in de mindshift is dat misschien een belangrijke om te gebruiken om ook in andere stelsels eindelijk wat vooruitgang te maken op dat vlak.

Lynn

Stigma's: dat is misschien ook een goed thema. Ben, hoe ervaar jij dat in onze samenleving? Als het gaat over inactieve, langdurig werkzoekende mensen die ogenschijnlijk niet bijdragen: wat is het dominante beeld?

Ben

Het dominante beeld is helaas nogal van: profiteurs, mensen die gebruik maken van een stelsel. Ik ben eerlijk gezegd nog niemand tegengekomen die niet wil werken. Iedereen die we tegenkomen, en dat bevestigen de collega's ook, heeft wel een wil om iets bij te dragen aan die samenleving. Alleen op maat. En op een manier dat voor hen haalbaar is.

En dan komt er nog een aspect bij bovenop dat wat net besproken werd: de kracht van het collectieve in zo'n werkplek. Als ik boven kom in de Rozenstraat, is daar een sfeer van: we zijn samen iets aan het maken. Er wordt samen gelachen, er wordt samen hard gewerkt, er wordt samen een taal gezocht. Dve taal moet wel Nederlands zijn, want de herkomst van personen is zo divers, dat geen enkele andere taal elkaar verbindt. Dus er wordt gelachen, gezocht, en die zoektocht samen is zo rijk. En stimuleert mensen zo om buiten de comfortzone een stapje vooruit te zetten. Dat is zo krachtig. Hind, je kunt dat veel beter getuigen dan wie dan ook.

Hind

De sfeer, zoals Ben heeft gezegd, rond dat lachen en zo: dat komt altijd door het model. Ik zoek thuis een model en ik kom naar de andere vrouwen en zeg : 'Ik heb dat gevonden. We hebben de jeansstof, we hebben de stof voor de gordijnen en we hebben nog die andere stof. Wat denken jullie?' En iedereen van de vrouwen geeft dan haar idee. En soms komen alle ideeën er in. Dat is zoals een familie die aan tafel zit, niet om te naaien, maar om te eten. Zo is dat. Dat voelt als een feest, niet als werk. Het voelt als een feest om samen een model te zoeken. Dat voelt anders.

Lynn

Jullie leren op tijd komen en pauzes nemen en op tijd terug starten. Alles wat je dus eigenlijk nodig hebt om op een correcte manier een job te doen, komt wel aan bod.

Hind

Ja, ik hou in mijn boekje bij wie op tijd komt, en wie niet op tijd komt. Aan wie niet op tijd komt, vraag ik naar het waarom. Was er een probleem? Of was er geen probleem? Ik probeer hen te zeggen: 'Probeer de volgende keer op tijd te komen'. En ik zeg hen: 'Dat is de eerste stap. Als jullie echt werk willen vinden, dan is dat de eerste stap. Hier kunnen jullie leren. Jullie kunnen leren stipt zijn. Vorig jaar waren er bijvoorbeeld twee vrouwen die een probleem hadden met stipt zijn. Zij kwamen naar ons atelier om stipt te leren zijn, om op tijd te komen, uit respect voor iedereen en uit respect voor het werk.'

Lynn

Ik word heel blij van jou!

Ik ben ook al op bezoek geweest in Willebroek, en wat me opvalt: daar is gewoon tijd, echt tijd om mensen te laten landen en om zich rustig te ontplooien tot op een punt dat ze misschien wel klaar zijn voor een volgende sprong. Maakt dat dan het grote verschil?

Bens

Ja, ik denk dat tijd heel belangrijk is en ook dat er geen vast stramien is van hoe zo'n traject moet verlopen. Die twee zijn heel open. We zien dat dat bij veel mensen een resultaat kan opbrengen. Er zijn mensen waarvan we helaas moeten zeggen dat ze na een paar maanden niet meer komen, dat het niet gelukt is. Maar er zijn anderen die we na twee maanden kwijtspelen omdat die zeggen: 'Ik ben er klaar voor'. We hebben een muur waar foto's hangen en soms hebben we al foto's moeten weghalen omdat die persoon naar Nektari, het maatwerkbedrijf, gegaan is, of naar de reguliere arbeidsmarkt. Dat is tof. Die mensen zijn weg en soms komen ze dan terug als het mislukt is. Maar dat is oké. Ze blijven altijd welkom of we blijven contact houden. En dat moet de bedoeling zijn, denk ik.

Ik wil even opnieuw refereren naar Mauléon waar we geweest zijn. Daar is een houtatelier. In het begin reageerden de schrijnwerkers met: 'Dit is schande. Dat is concurrentie voor ons'. Totdat ze merkten: 'Wat die boîte doet, is geen concurrentie. Zij werken met materialen die voor hen niet bruikbaar zijn en processen die voor hen geen concurrentie zijn. En de volgende stap was dat een van die schrijnwerkerijen in de buurt een schrijnwerker zocht, een knelpuntberoep in Frankrijk in die regio. En die is die gaan plukken in het atelier. Want er was iemand bij die gegroeid was tot een goeie schrijnwerker. Hij heeft die eruit gehaald en die heeft een mooier inkomen kunnen krijgen in de privé. Dat soort processen maakt mij gelukkig: mensen die niet geloven in zichzelf geloof geven, opleiding geven, ergens laten bijhoren, zodat dat zij nu in een nieuwe boîte ook in het regulier systeem terecht kunnen.'

Lynn

Heel essentieel aan die Buurten Zonder Langdurige Werkloosheid is een Lokaal Comité voor Werk. In een ideale wereld zitten in dat Comité het lokale bestuur, maar ook de VDAB is vertegenwoordigd, evenals maatwerkbedrijven uit de buurt, reguliere werkgevers uit de buurt, SAAMO, OCMW, ... Alle partners samen in een Comité. En dat Comité heeft eigenlijk als job om tot de laatste persoon in die afgebakende wijk aan een job te helpen. Het is dus

heel laagdrempelig en lokaal en nabij. Wat denk je daarover? Ik ben benieuwd naar jouw reflecties.

Steven

Ja, het is een samenspel van alle actoren die zal zorgen dat we iedereen sterker kunnen maken. Ik denk dat er op de reguliere arbeidsmarkt niet altijd de ruimte is om sommige mensen een plek te geven of onmiddellijk een plek te geven. En dat je dus andere initiatieven nodig hebt. De wisselwerking met elkaar kan ervoor zorgen dat je niet alleen mensen doet doorstromen, maar ook expertise met elkaar zou kunnen delen. Want ik denk dat zowel organisaties als die van jou, maar ook klassiekere maatwerkbedrijven, over ongelooflijk veel expertise beschikken. Ook rond werkbaar werk bijvoorbeeld, waar elke werkgever vandaag hele HR-diensten rond heeft werken: die expertise bestaat eigenlijk bij jullie, bij maatwerkbedrijven. En die kan gedeeld worden. Ik denk dat dat voor sommige organisaties zelfs deel van het businessmodel zou kunnen zijn om die te vermarkten richting de meer reguliere arbeidsmarkt. Daar kan die wisselwerking elkaar versterken omdat je dan richting dat werkbaar werk voor klassiekere bedrijven iets kan toevoegen. Dit is misschien een andere manier om ernaar te kijken. Dat kan ook een soort inkomsten genereren naar andere organisaties die dan weer iets meer capaciteit hebben om mensen aan te trekken of een plaats te geven, een ruimte te geven. Dus ik denk dat die wisselwerking elkaar kan versterken.

Lynn

Ja, want als je kijkt naar de toch wel intensieve begeleiding die mensen krijgen in plekken zoals in Willebroek: moet er dan bij VDAB ook anders begeleid worden in de toekomst?

Steven

Ja, VDAB is op dit moment vooral gericht op de klassiekere werkplek en is ook meer gewoon om te werken met een werkloze die zijn plek vindt op die klassieke arbeidsmarkt. Maar opnieuw: de krapte op die arbeidsmarkt maakt dat voor die klassieke profielen, die klassieke bedrijven de VDAB eigenlijk nog weinig impact heeft of werk heeft. Want die vinden elkaar tegenwoordig wel. De VDAB gaat zich dus ook moeten omturnen om te zoeken en te begeleiden en andere soorten jobs of toch andere soorten manieren van werken te ontdekken om ook te erkennen: 'Dat is wel een werkwillige. Dat is geen werkweigeraar. Dat is wel iemand die wil werken maar niet in het klassieke 1/2, 4/5 of 5/5 systeem. Dus ik denk dat daar in de toekomst bij de VDAB nog wel wat werk is, meer aan de mindset dan aan de technieken.

Lynn

Worden mensen volgens jou onterecht als werkweigeraars bekeken?

Steven

Ja, omdat als je verplicht: 'Je moet minstens een derde werken en dat moeten minstens drie uren op een dag zijn', dan zit je al snel met mensen die zeggen: 'Sorry, maar dat krijg ik er niet bij'. Als je dat dan beschouwt als iemand die weigert om ergens te gaan werken, zit je

heel snel in zo'n sanctieverhaal. Terwijl je te weinig werkt aan: 'Ik neem het op. Ik vind een werkgever die daar wel voor openstaat en we matchen jullie'. De wetgeving blijft in een vrij klassiek patroon denken en daardoor ook de uitvoerders van die wetgeving en dat zijn de ambtenaren. Ik kan van de VDAB niet veel meer maken. Dat is natuurlijk een ambtelijk orgaan dat een deel beleid uitvoert.

Lynn

Ben, één van de doelstellingen van deze reeks is toch ook echt wel die beeldvorming doorprikken die er leeft van: mensen willen niet, ze zijn lui, ze profiteren. Wat moeten we doen als samenleving om positiever te kijken naar mensen die verstoken blijven van werk?

Ben

Ik denk: geloven in die mensen en dat tonen. De beste stap is om hen te overtuigen om aan de slag te gaan. En dat staat haaks op het wantrouwen dat naar die mensen leeft. Ik ken zoveel mensen... Ik pak nu één profiel heel duidelijk voor mij, waarmee we ook samenwerkten in De Werkplek: dat was een mens met een verslaving. En die zegt: 'Ik heb het door mijn verslaving heel moeilijk om te functioneren in een groep'. We hebben ervoor gezorgd om die iets aan te bieden dat hij buiten de groep kon functioneren en daar stabiliteit kon vinden. Daar heeft die stabiliteit gevonden, en heeft dan geprobeerd iets te doen aan zijn verslaving. Die mens was zeer gemotiveerd, terwijl hij waarschijnlijk het beeld gaf van iemand die buiten de samenleving staat met zijn verslaving. Het is helaas niet gelukt. Dus in die zin heeft hij een poging gedaan. We weten allemaal hoe moeilijk het is om een verslaving achter te laten. Maar zelfs die persoon waar zo negatief naar gekeken werd, had een ongelooflijke wil om bij te dragen aan de samenleving. Tenminste als je de tijd neemt om naar die persoon te luisteren en die kans om iets bij te dragen op maat gaat vertalen. Want ineens een redelijke job was echt compleet onhaalbaar.

Dus: geloof in die mensen, en de bereidheid om stappen te zetten.

Lynn

Als je kijkt naar het politiek klimaat: vind je zelf dat er voldoende vanuit vertrouwen beleid wordt gevoerd?

Steven

De laatste ik weet niet hoeveel jaar wordt er per definitie vooral gedacht vanuit wantrouwen. Dat is een frustratie die ik heel hard deel. Dat gaat over alle regionen van de samenleving, hoor. Men gaat altijd uit van: 'Maak maar een regeltje want anders zullen ze wel weet ik veel wat doen'. Komt daar kenteringen in? Stil aan, denk ik. En misschien nog het meest vanuit de lokale besturen, een beetje van onderuit. En ik denk dat daar op hogere politieke niveaus nog wel wat werk aan is.

Ben

Ik moet ineens denken aan het idee van de degressiviteit van de werkloosheidsuitkeringen. Dat sluit er ook bij aan. Dat wordt vaak als stok gebruikt om mensen vooruit te duwen.

Terwijl wij een organisatie zijn die vooral gelooft in de wortel: mensen vooruit helpen door te stimuleren, door een warme samenleving te creëren waar iedereen graag aan bijdraagt. En dat is het spanningsveld: mainstream gaat men kijken naar het inkorten op die werkloosheidsuitkeringen -ze zijn ondertussen al ingekort- en daarin verschillen we van aanpak.

Steven

Ja, misschien. Alleen, wat mij betreft, kan je die stok niet gebruiken als je de wortel niet in orde hebt. Ik geloof wel in het verhaal van de twee. Maar ik geef je gelijk dat als die wortel kan, om het zo te zeggen, als dat aanklappend beleid kan om te zeggen: 'Ik ga met je mee. Ik heb hier een begeleiding. Ik heb hier oplossingen. Ik heb hier organisaties. Ik heb hier mensen om te helpen' ..., dat het einde van dat traject dan de stok kan zijn zoals de degressiviteit of zelfs het beperken van de werkloosheidsuitkering in de tijd. Waarna je dan eigenlijk gewoon over gaat naar het leefloon. Dus ik bedoel: het is niet een hele harde stok. Maar er is een consequentie aan verbonden. Ik geef toe dat dat sluitstuk, die stok, echt het einde is van een traject dat nog werk heeft aan de beginkant ook. Het aanklappend beleid heb je eerst nodig. En dan geloof ik wel dat je ook een stok nodig hebt.

Ben

Terwijl ik er echt wel in blijf in geloven dat die stok dan zo zelden nodig zal zijn, omdat ik merk dat mensen heel gemotiveerd zijn.

Lynn

Hind, als je mag dromen voor het naaiatelier in Willebroek: hoe zie je dat binnen een paar jaar?

Hind

Ik droom dat we een groot bedrijf worden, met recyclage, niets anders. Nu recycleren we tot 70% van de kleren. Als we een groot bedrijf hebben, kunnen we ook een andere manier vinden om 100% te recycleren. Dat blijft mijn droom.

Lynn

Voilà, het ondernemerschap zit er alvast in.

Steven

Fantastisch!

Lynn

Is dat iets dat jullie als partij ook bij de groep langdurig werkzoekenden willen stimuleren: ondernemerschap?

Steven

Ja, voor een liberale partij is ondernemerschap de hoeksteen. Dus ja, graag! Maar daar heb je ook stappen nodig om te geraken tot dat ondernemerschap. En of je nu instapt en leert

werken, leert op tijd komen, enzovoort: dat is ook voor ondernemers niet altijd vrijheid, blijheid. Dat zijn allemaal de tools die je ook daar nodig hebt om door te stoten. En als je daar zegt: 'We zijn hier nu. We hebben nu dit idee, en dat vinden we niet zo belangrijk. We zijn niet zomaar op de markt. We kunnen ons niet zomaar ergens aanbieden om bij een andere werkgever dat te gaan doen. We beginnen er gewoon zelf aan'. Dan vinden we dat natuurlijk geweldig.

En zeker in die sector van die duurzaamheid, waar niet alleen nog zoveel uitdaging maar vooral ook kansen liggen naar de toekomst toe. Ik heb de voorbije jaren grote chemiebedrijven bezocht die zeggen: 'Als we nu alle matrassen zouden kunnen inzamelen en uit elkaar halen, dan zouden we zouden daar zoveel mee kunnen doen. Maar we weten niet wie eraan kan of wil beginnen, want we gaan dat natuurlijk niet zelf doen. Maar moesten we dat op die manier binnenkrijgen, dan kunnen we echt terug de grondstoffen creëren van het begin van ons proces. En dat zou perfect zijn'. Dat zijn Belgische uitvindingen trouwens. Om maar te zeggen, daar zijn zoveel opportuniteiten dat ik denk dat uit initiatieven echt ook ondernemerschap, ook goed opgeleide werknemers gaan doorstromen richting de economie.

Lynn

Ben, heb jij zelf eigenlijk een vraag voor het beleid? Ik vind dat wel interessant.

Ben

Ja, de vraag voor het beleid is...

Steven

Eentje maar.

Lynn

Eentje maar.

Ben

Als ik kijk naar projecten zoals de onze, dan denk ik dat we er ondersteuning voor nodig hebben: een basiskader en een financiering. Ideaal zoals het model van Frankrijk, wat een zeer ernstige financiering is. Ondertussen zijn er in Wallonië ook een aantal Buurten Zonder Langdurige Werkloosheid, met een stuk ESF en Waalse subsidies. We kunnen daar rustig leentjebuur spelen. Dus in deze zin: geef ons een kader en we kunnen voort ontwikkelen.

En dan denk ik dat het stimuleren van ondernemerschap ook kansen kan krijgen. Als je het juist had over arbeidsmarkt: het mag niet zwart-wit zijn, niet 1-0, maar er liggen heel veel kansen tussen, dan geldt dat bij ondernemerschap ook. Zoveel mensen met schitterende ideeën, die het kapitaal ontbreken, de knowhow ontbreken, ... En er zijn al tussenvormen aan het groeien, of ondersteuningskanalen aan het groeien, maar dat zijn dingen die voor het ondernemerschap kansen bieden.

En in die zin -en dat is dan niet een vraag voor nu, maar een beetje voortgaand op het thema van daarnet-: als ik kijk naar onszelf, financiering, als ik kijk naar de arbeidsmarkt, dan denk ik: ondersteun iedereen die zoekt op die arbeidsmarkt.

Steven

Ja, dat heb ik goed gehoord. En ik denk dat we op vlak van arbeidsmarkt vooral nog heel veel nood hebben aan flexibilisering. Dan bedoel ik niet dat we allemaal nog flexibeler moeten zijn in ons werk, maar eerder in statuten. Je merkt het bijvoorbeeld ook aan het succes van de zelfstandigen in bijberoep. Hoeveel mensen zijn op zoek naar: 'Ik heb een job bij een werkgever, maar ik kan mijn creativiteit botvieren in iets anders. En ik combineer die twee met mekaar'. En ja, daar kijken we dan allemaal nog altijd te veel in hokjes naar de sociale bijdrage, naar fiscaliteit en zo... Dat vloeit allemaal te weinig in mekaar over. Daar hebben we inderdaad nog heel erg veel werk.

Over financiering ga ik atypisch voor politici in campagnes weinig over beloven, maar het is goed genoteerd.

Lynn

Ik denk dat we toe zijn aan nog een afrondende gedachte.

Steven

Ik wil eigenlijk Hind bedanken voor de hele mooie getuigenis en het werk dat ze doet. Ik vond het heel inspirerend om naar haar te luisteren en ik hoop dat je nog heel veel andere vrouwen kan inspireren in het naaiatelier. Dus proficiat en dank je wel.

Hind

Dank u.

Ben

Ik volg dat helemaal. Inspiratie die ik gelukkig al een aantal jaren mag ervaren, van Hind en haar collega's, niet alleen voor het naaiatelier, maar ook voor het fietsatelier, waar ik ook heel veel inspiratie van mensen haal, en die me echt doet geloven dat mensen een rol te spelen hebben in de samenleving en ook op die arbeidsmarkt op een of andere manier. En ik zal pas gerust zijn als iedereen die kans heeft kunnen krijgen. Als we er met z'n allen ervoor gaan, dan gaan we verschil kunnen maken voor zoveel mensen dat zo motiverend kan zijn.

Lynn

Hind, jij mag deze podcast afsluiten. Wat wil jij graag nog aan de luisteraar vertellen?

Hind

Misschien kan ik zeggen: iedereen moet iets zoeken. Niet in zijn situatie blijven zitten, maar een oplossing vinden. En de eerste oplossing, vind ik, is vrijwilligerswerk. Ze kunnen er de Nederlandse taal leren, ze kunnen veel Nederlandse mensen contacteren. Dat vind ik persoonlijk het belangrijkste als eerste stap.

Lynn

Blijf niet zitten dus, maar doe iets, iets wat je fijn vindt.

Hind

Ja, iets doen. Niet zeggen: 'Ik heb een probleem of mijn zoon heeft een probleem: ik ga thuis blijven zitten'. Het is beter om buiten te gaan, en vrijwilligerswerk te doen. Vrijwilligerswerk was mijn eerste stap om naar buiten te gaan, naar het werk. En om te zien: wat is werk eigenlijk? Hoe kan ik dat werk respecteren? En ook voor het Nederlands, dat helpt me echt goed. Vroeger kon ik niet één zin zeggen in het Nederlands. Ik werk nu bijna twee jaar als vrijwilliger. En nu kan ik toch al een beetje een verhaaltje vertellen.

Lynn

Jazeker. Ik heb jou heel goed begrepen. Bedankt. Dank jullie wel allemaal voor jullie inzichten.